

2

Paper/Subject Code: 75709/Labour Law & Industrial Relations-I

Time: 2:30 Hours

Marks:75

N.B 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate maximum Marks

Q1. Answer in One or Two Sentences (any 6) 12 Marks

1. What is the object of the Industrial Dispute Act, 1947?
2. Write any one difference between Lock-out and Lay-off.
3. Define the term "Industrial tribunal".
4. What is meant by Unfair labour practices?
5. What is meant by 'Standing Orders'?
6. What is the object of Collective bargaining?
7. What is the duty of the Labour Court under the MRTU & PULP Act, 1971?
8. What is the penalty for closure without notice under the Industrial Dispute Act, 1947?

Q2. Write Short Notes (any 2) 12 Marks

1. Doctrine of Notional Extension
2. Advantages of Collective bargaining
3. Payment of Subsistence allowance
4. Rights & obligations of recognised unions.

Q3. Solve the Following (Any2) 12 Marks

1. Mr. X, a workman registered under the Trade Unions Act, 1926, has committed unfair labour practice.
 - a. Does unfair labour practices is prohibited?
 - b. What is the penalty for committing unfair labour practices?

34692

1 of 4

Paper/Subject code: 75709 / Labour Law & Industrial Relations-I

2. Mr. Z give financial aid to illegal strikes & lockouts.
 - a. Does illegal strikes & lockouts Is punishable?
 - b. What is penalty for giving financial aid to illegal strikes & lockouts?
3. Mr. A, an employer fails to submit draft Standing order U/s. 3 of the Industrial Employment (Standing Orders) Act, 1946.
 - a. What is the time duration for submission of draft Standing orders?
 - b. What is the penalty who fails to submit draft Standing orders U/s. 3?
4. Mr. B, an occupier & manager of the factory will be held responsible & equally liable for breaching the law under the Factories Act, 1948.
 - a. Define "Occupier" under the Factories Act, 1948.
 - b. What is the penalty prescribed for breaching the law under the Factories Act, 1948?

Q4. Answer the Following (Any 3) 39 Marks

1. What are the measures to be taken in factories for health, safety & welfare of the workers under the Factories Act, 1948?
2. What are the privileges & immunities of registered trade unions?
3. Explain the concept of "Collective Bargaining". What are the features of collective bargaining?
4. Define "Retrenchment". What is the procedure for retrenchment under the Industrial Dispute Act, 1947?
5. Explain the object, scope & features of the industrial Employment (Standing Orders) Act, 1946?

34692

2 of 4

[वेळ: २.३० तास]

[गुण:७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- प्र. १ एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा) (१२)
- १) औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७ चा उद्देश काय आहे?
 - २) 'लॉक-आउट' या शब्दाची व्याख्या करा.
 - ३) औद्योगिक न्यायाधीकरण" या शब्दाची व्याख्या करा.
 - ४) अयोग्य श्रम पद्धतींचा अर्थ काय आहे?
 - ५) 'स्थायी आदेश' म्हणजे काय?
 - ६) सामुहिक सौदेबाजी उद्देश्य काय आहे?
 - ७) MRTU आणि PULP कायदा, १९७१ अंतर्गत 'कामगार Ckyyyourt' चे कर्तव्य काय आहे?
 - ८) औद्योगिक अंतर्गत नोटीस न देता बंद करण्यासाठी काय दंड आहे, १९४७ ?
- प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (१२)
- १) काल्पनिक विस्ताराची शिकवण
 - २) सामुहिक सौदेबाजीची वैशिष्ट्ये
 - ३) निर्वाह भत्ता भरणे
 - ४) मान्यताप्राप्त युनियनचे अधिकार आणि दायित्वे
- प्र. ३ खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) (१२)
- १) मिस्टर एक्स , ट्रेड युनियन कायदा, १९२६ अंतर्गत नोंदणीकृत कामगार, हे वचनबध्द आहे. अयोग्य श्रम प्रथा
अ) अनुचित श्रम प्रथा प्रतिबंधित आहे का?
ब) अनुचित श्रम प्रथा केल्याबद्दल काय शिक्षा आहे?
 - २) श्री. झेड बेकायदेशीर संप आणि ताळेबंदांना आर्थिक मदत करतात.
अ) बेकायदेशीर संप आणि ताळेबंदी दंडनीय आहे का?
ब) बेकायदेशीर संप आणि ताळेबंदांना आर्थिक मदत देण्यासाठी काय दंड आहे?
 - ३) श्री. ए, एक नितोतक्या मसुदा स्थायी आदेश U/s सादर करण्यात अयशस्वी झाला. ३ औद्योगिक रोजगार (स्थायी आदेश) अधिनियम, १९४६
अ) मसुदा स्थायी आदेश सादर करण्यासाठी किती कालावधी आहे?
ब) स्थायी आदेशांचा मसुदा सादर करण्यात अयशस्वी ठरलेल्या व्यक्तीला काय दंड आहे. ३ ?

४) मिस्टर बी, कारखान्याचे भोगवटादार आणि व्यवस्थापक श्री बी हे जबाबदार व तितकेचे जबाबदार असतील कारखाना कायदा, १९४८ अंतर्गत कायद्याचे उल्लंघन केल्याबद्दल.

अ) फॅक्टरीज ॲक्ट १९४८ अंतर्गत "कब्जादार" ची व्याख्या करा.

ब) फॅक्टरी ॲक्ट अंतर्गत कायद्याचे उल्लंघन किती दंड निर्धारित केला आहे. १९४८

प्र.४ खालील उत्तर द्या (कोणतीही ३)

३९

१) कारखान्यांमध्ये आरोग्य, सुरक्षितता आणि कल्याणासाठी काय उपाययोजना कराव्यात. कारखाना अधिनियम, अंतर्गत कामगार १९४८,

२) नोंदणीकृत कामगार संघटनांचे विशेषाधिकार आणि प्रतिकारशक्ती काय आहेत?

३) "कलेक्टिव्ह बार्गेनिंग" ची संकल्पना स्पष्ट करा. सामुहिक वैशिष्ट्ये काय आहेत.

४) " रिट्रेंचमेंट" परिभाषित करा. अंतर्गत छाटणीची प्रक्रिया काय आहे औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७?

५) औद्योगिक रोजगाराची वस्तू, व्याप्ती आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (स्थायी आदेश) अधिनियम, १९४६?
